

Kenyér az ablakpárkányon

„Anya, vajon tud-e a Jóisten kenyeret tenni az ablakpárkányunkra?” Séta közben ezt kérdezte édesanyjától a hatéves kislány. 1917-ben történt, az első világháború éhezéstől leginkább sújtott évében. Ma már aligha képes bárki is elképzelni, mennyire éhezünk akkor a Ruhr-vidéken. Igaz, a televízió révén a fejlődő országokból hozzánk is eljutnak éhező gyerekek képei, olyan képek, amelyek sokakat hidegen és érintetlenül hagynak. Ezek a távolból érkező képek a jóléti társadalmakban nemigen fedik saját tapasztalatainkat és élményeinket. Bennem azonban saját élettörténetem állomásait idézik föl: szembesülve a távoli képekkel, újból át tudom érezni az egykori éhséget és ürességet. Az ilyen gyerekkori élmények soha nem hagyják el az embert, különösen akkor nem, ha később ismét át kellett élnie hasonlót, az 1947/48-as szűk esztendőben. Lányom gyakran csodálkozva nézett rám, amikor később kijelenttem: „Tudod, valahányszor egy 25 dekás vaját teszek a vajtartóba, mindig nagy hálát érzek. Akkoriban ugyanis, 1947-ben ez egy felnőtt havi adagja volt.”

Tehát akkor, 1917-ben fejenként két szelet kenyeret kaptunk naponta. Mi, gyerekek aztán választhattunk, hogy ezt a kenyeret az iskolában akarjuk-e megenni, vagy vacsorára. Nekem nagyon rossz fogaim voltak, mert a véglegesek éppen ekkor jöttek ki, és máris romlottak voltak. Ezért nem nagyon tudtam megrágni a kenyér héját, és hazavittem az iskolából. A ház előtt állt a ravaszabbik bátyám, és megkérdezte: „Van kenyérhéjad?” És máris a szájába gyömöszölte. Házunk lépcsőpihenőjén állt a másik bátyám, és ő is azt kérdezte: „Van kenyérhéjad?” Nem volt, már odaadtam. Anyám odafönn repéből főzött valamit, és szintén rám várt; ő többnyire nekünk adta a maga kenyerét, oly módon, hogy nekünk valamivel vastagabb szeletet vágott, és azt gondolta: „Hanna úgyis hazahozza a héját!” De két éhes farkas már megelőzte ezen a nyomon...

Egyszer anyámmal temetésre utaztam Kölnbe. Hallottam, hogy ott galambokat lehet etetni, ezért félretettem egy szelet kenyeret; hiszen a gyerekek sem csak kenyérral élnek. Szerencsére anyám megértette ezt. Ott ettettem hát a dómtéren a galambokat, és ujjongtam, ha a kezemre repültek, vagy egyenesen a vállamra ültek. Az emberek megálltak, a kislány és a galambok nyilván bájos képet alkottak. Ekkor az emberek köréből ki-

vált egy jól öltözött úr, hozzám lépett, és így szólt: „Kedves gyermekem, a galambok úgy sem eszik meg a kemény héját, add nekem, én is nagyon éhes vagyok!” Megrémülve adtam neki a héját; a szájába dugta, és elment. Az emberek fejüket rázva szóródtak szét. Ezek az élmények állnak a következő történet hátterében.

Ismét olyan nap volt, amikor éhezünk, de ez valahogyan különbözött a többi naptól. Nyár volt, és anyám magával vitt a sétájára. Történetek mesélésével próbálta elterelni figyelmemet az éhségről. És hogy tudott mesélni anyám! Maga által kitalált történetei közül sokat mindmáig nem felejtettem el. De azon a napon mást vettem a fejembe. Az egyik történet közepén kitért belőlem a kérdés: „Anya, nem tudna-e a Jóisten egy kenyeret tenni az ablakpárkányunkra?” Anyám elképedt: „No hát, tud-e, vagy nem tud?” – „Természetesen tud, de vajon megteszi-e?” – „Miért is ne tenné meg, ha képes rá?”

Igen, miért is ne? Az emberiség egyik ősi kérdése: Mi van akkor, ha képes rá, és mégsem teszi meg? Hol marad akkor az Abba, az „Apácska”, vagyis az az Isten, akiről az evangélium beszél nekünk?

Anyám elszántan próbálta meg elterelni figyelmemet a témáról. „Figyelj csak, tovább mesélem...” – „De, anya, mi lenne, ha fenn az ablakpárkányon feküdne egy kenyér?” – „Ó, az biztosan szép lenne, de előbb hallgasd meg, hogyan folytatódik a történet!” Rövid hallgatás után: „Anya, nem akarunk inkább hazamenni, és megnézni, nem fekszik-e tényleg egy kenyér az ablakpárkányon?”

Minden hiábavaló volt. Semmilyen elterelő manőver nem segített. Anyám nehéz szívvel úgy döntött, hogy megfordulunk, és hazamegyünk. Minél közelebb értünk a házunkhoz, annál lelkesebb és izgatottabb lettem. Végül előreszaladtam, és amilyen gyorsan csak tudtam, fölrohantam a lépcsőn – 75 volt belőlük, gyakran megszámloltam őket. Anyám lassan követett. Aztán fölértem az utolsó lépcsőre, a sarkon kinéztem – és a kenyér ott feküdt a párkányon, szép, sötét, ropogósra sült kenyér. Még ma is magam előtt látom. Örömjongással nyitottam ki az ablakot, kezembe fogtam a kenyeret, és így kiáltottam: „Martin, Gerhard! Kávézás!” Így mondtuk, még akkor is, ha csak az ismert lötyty volt, ahogy a népnyelv hívta. Tehát Isten mégis csak az ablakpárkányunkra helyezte a kenyeret?

Az én szememben akkor igen. Hiszen nem is vártam mást, csak anyám nem akarta elhinni. Persze a dolog egész egyszerűen tisztázódott. Egy valamivel szerencsésebb családnak maradt egy kenyere. Ilyesmi is előfordult akkoriban. A lányok ugyanis olyan irodában dolgoztak, ahol élelmiszerjegyeket osztottak szét, és olykor rendkívüli kenyérjegyet kapott. Ekkor támadt bennük a gondolat: Kinek szerezhetnék örömet a kenyérral? Ránk gondoltak, a három gyerekre. A lány biciklire ült, és elhozta a kenyeret; senki sem volt otthon, nála pedig nem volt sem ceruza, sem papír, így aztán egyszerűen az ablakpárkányra tette a kenyeret, és elhajtott. Tehát ilyen egyszerű volt ez.

Most már talán jobban értjük, mire gondolt Jézus, amikor középre állított egy gyereket, és azt mondta: „Ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a gyerekek, nem mentek be a Mennyei országába.” – Csak egy gyerek tud ilyen magától értetődően hinni, elvárni, egyvalamire irányulóan vágyakozni és azt az egyet akarni. „Törekedjete először Isten országára és az ő igazságosságára, s a többit megkapjátok hozzá.” Ezt olvassuk Máténál a Hegyi beszédben. Számomra a kenyér volt a Mennyei országa. Akkor minden kívánságom és minden gondolatom arra irányult. És éppen ezen az alapon történhetnek csodák.

Pszichológiailag nézve szinkronisztikus jelenséggel van dolgunk. Összetalálkozik két dolog, amelyeknek tulajdonképpen semmi közük sincs egymáshoz: a kenyeret ajándékozó család jó szándéka, és annak az éhes gyerekeknek a hite, aki életének meghatározott napján látszólag lehetlent vár. A vonalak keresztezik egymást, és a metszéspontban fekszik a kenyér. Végül is ki tette lehetővé a lehetlent? A gyerek, az ő „hegyeket mozgató hite”? Vagy az anya, aki az éhező gyermekre pillantva olyan erőket mozgósított, amelyek „odavarázolták” a vágyva vágyott kenyeret?

A legtöbb ember a „véletlent” fogja magyarázatnak tartani. Carl Gustav Jung, aki az egész valóságot egyetlen dinamikus történésnek tartotta, ezt az alapvetet képviselte: „Valóságos az, amit hat.” Történetünkre vonatkoztatva ez azt jelenti: A kislány megtapasztalta, hogy ha egész lelkünkkel kívánunk valamit, az sikeres lehet, mert megmozgat valamit az életben. Ennyiben ez az élmény mérföldkő volt az életében: Bármit mondjanak is a nagyokosok, ez a gyermek titkot fedezett föl: a hegyeket mozgató hit titkát.

Hanna Wolff

Forrás: H. W., Der eigene Weg, 35-39.